

ALEKSANDR FAYNBERG IJODIDA MUHABBAT

Madaminova Mohinabonu Ma'rufjon qizi

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti 3-ingliz tili fakulteti

2-bosqich talabasi e-mail: mohinabonu131@gmail.com

Anotatsiya: *Ushbu maqolada Aleksandr Faynberg ijodida muhabbat mavzusining badiiy talqini tahlil qilinadi. Shoirning "Uchrashuv" she'ri va unga yaqin ruhdagi Saodat Sohiling lirikasidagi his-tuyg'ular asosida muhabbatning ruhiy, falsafiy va estetik qirralari yoritilgan. Faynberg muhabbatni inson qalbining eng nozik kechinmalari, umid va iztirob uyg'unligi sifatida tasvirlaydi. Uning she'rlarida sevgi hayotning asosiy ma'nosi, insonni ma'naviy poklanish va ichki uyg'onishga yetaklovchi kuch sifatida gavdalanadi. Maqolada shoir lirikasining tuyg'u chuqurligi, ramziy tasvirlar tizimi hamda sevgi falsafasining poetik ifodasi tahliliy jihatdan o'rganiladi.*

Kalit so'zlar: *Aleksandr Faynberg, muhabbat lirikasida falsafa, "Uchrashuv" she'ri, ruhiy iztirob, insoniy tuyg'ular, sevgi falsafasi, romantik obraz, lirik qahramon, Saodat Sohili, poetik ifoda.*

Аннотация: *В статье анализируется художественная интерпретация темы любви в творчестве Александра Файнберга. На основе переживаний в стихотворении поэта «Встреча» и лирики близкой ему по духу Саодат Сохили рассматриваются духовные, философские и эстетические аспекты любви. Файнберг описывает любовь как тончайшее чувство человеческой души, гармонию надежды и страдания. В его стихотворениях любовь воплощается как главный смысл жизни, сила, ведущая человека к духовному очищению и внутреннему пробуждению. В статье аналитически исследуются глубина чувств, система символических образов и поэтическое выражение философии любви в лирике поэта.*

Ключевые слова: *Александр Файнберг, философия в любовной лирике, стихотворение «Встреча», духовные страдания, человеческие чувства, философия любви, романтический образ, лирический герой, Саодат Сохили, поэтическое выражение.*

Abstract: *This article analyzes the artistic interpretation of the theme of love in the work of Alexander Feinberg. Based on the feelings in the poet's poem "Meeting" and the lyrics of Saodat Sohili, who is close in spirit to him, the spiritual, philosophical and aesthetic aspects of love are highlighted. Feinberg describes love as the most delicate feelings of the human soul, a harmony of hope and suffering. In his poems, love is embodied as the main meaning of life, the force leading a person to spiritual purification and inner awakening. The article analytically studies the depth of feelings, the system of symbolic images and the poetic expression of the philosophy of love in the poet's lyrics.*

Keywords: *Alexander Feinberg, philosophy in love lyrics, poem "Meeting", spiritual suffering, human feelings, philosophy of love, romantic image, lyrical hero, Saodat Sohili, poetic expression.*

KIRISH

Insoniyat tarixida muhabbat mavzusi har doim adabiyotning markaziy g'oyalaridan biri bo'lib kelgan. Har bir davr, har bir adib bu mavzuga o'z davrining ruhiyati, shaxsiy kechinmalari va ijtimoiy muhitidan kelib chiqib yondashgan. Shu jihatdan Aleksandr Faynberg ijodi o'zbek she'riyatida muhabbat falsafasini o'ziga xos badiiy ifoda bilan yoritgan noyob hodisadir.

Uning she'rlari inson qalbining eng nozik, eng samimiy qatlamlarini ochib beradi.¹ Faynberg uchun muhabbat shunchaki his-tuyg'u emas, balki insonni o'zini anglash, hayot ma'nosini topish sari yetaklovchi ruhiy jarayondir.

Shoirning "Uchrashuv" she'ri ana shu ruhiy iztirob va orzular, baxt va umidsizlik, yaqinlik va ajralish o'rtasidagi murakkab hissiy kechinmalarni o'zida mujassam etadi. Unda muhabbat insoniy mavjudlikning ma'naviy o'qi sifatida talqin qilinadi.

Faynbergning lirikasida sevgi poklik, sadoqat, orzu va armon uyg'unligida tasvirlanadi. Uning badiiy uslubida romantik kayfiyat, musiqiylik, nozik hissiyot va falsafiy mushohada bir-biri bilan uyg'unlashadi. Mazkur mavzuni o'rganish dolzarbdir, chunki zamonaviy adabiyotda muhabbatning mohiyati ko'p hollarda tashqi tasvir darajasida qolib ketmoqda. Faynberg esa uni insonning ichki olamidagi eng chuqur kechinma, hayot falsafasining markazi sifatida ko'rsatadi. Ushbu maqolada shoirning muhabbatga munosabati, "Uchrashuv" she'rining g'oyaviy-badiiy xususiyatlari hamda undagi ruhiy-falsafiy qatlamlar tahlil qilinadi.

METODOLOGIYA

Ushbu tadqiqotning metodologik asosi zamonaviy adabiyotshunoslikning lirik tahlil, qiyosiy poetika va badiiy psixologiya yondashuvlariga tayanadi. Aleksandr Faynbergning "Uchrashuv" she'ri va u bilan ruhiy jihatdan uyg'un Saodat Sohilining muhabbat lirikasini o'rganishda tahliliy, tavsifiy va interpretativ (tafsiriy) usullardan foydalanildi. Tadqiqotda shoir ijodidagi muhabbat motivining g'oyaviy mohiyati, estetik tasvir vositalari, obrazlar tizimi hamda lirik qahramon ruhiyatining ifodalanish uslublari o'rganildi.

Metodologik yondashuv sifatida lirik tahlil usuli she'r matnida his-tuyg'ularning dinamikasini, ritm va intonatsiyaning ma'no bilan uyg'unligini aniqlashga xizmat qildi. Qiyosiy tahlil orqali Faynberg lirikasining Saodat Sohili she'rlari bilan umumiy va farqli jihatlari ko'rsatildi.

Psixologik tahlil yondashuvi esa muallifning ichki kechinmalarini, sevgi va umidsizlik, orzu va armon orasidagi hissiy ziddiyatlarni ochib berishga imkon yaratdi.

¹ Faynberg A. Uchrashuv. — Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi adabiyot va san'at nashriyoti, 2020. www.ziyouz.com — "Aleksandr Faynberg she'riy merosi" rukni ostidagi maqolalar to'plami.

Shuningdek, maqola tayyorlanish jarayonida adabiy manbalar tahlili, ilmiy maqolalar va poetik matnlarni qiyosiy o'rganish usullari qo'llanildi.

Faynberg ijodidagi muhabbat obrazining badiiy-falsafiy qirralarini tahlil qilish orqali adabiyotda sevgi timsolining zamonaviy talqinini aniqlash maqsad qilingan.²

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Aleksandr Faynbergning “Uchrashuv” she’ri — zamonaviy o‘zbek lirikasida muhabbat mavzusining chuqur falsafiy va psixologik talqinini ifodalovchi yorqin namunalardan biridir. Shoir muhabbatni faqat hissiy kechinma sifatida emas, balki inson ruhining sinovi, uning ichki olamida kechadigan kurashlar manbai sifatida tasvirlaydi.

Asarda sevgi nafaqat baxt, balki iztirob, umid va hayotning mohiyatini anglash jarayoni sifatida gavdalanadi. She’r boshidagi satrlar – “Uchrashuvga va’dalashaylik, uchrashmoqlik emas-ku gunoh” – o’zida shoirning muhabbatga ijobiy, hayotiy munosabatini mujassam etadi. Bu yerda sevgi inson tabiatining tabiiy holati, uning mavjudlikka bo’lgan ichki ehtiyoji sifatida ko’rsatilgan.

Faynberg muhabbatni taqiqlardan yuksak, inson erkinligini ifoda etuvchi qudratli kuch deb biladi. U sevgini yashirin, ammo chin yurakdan kechgan tuyg’u sifatida gavdalantiradi.

She’rda poetik obrazlar va musiqiy ohang uyg’unligi muhim o’rin tutadi. “Gitara va skripka jo’r, sekingina taralar navo” kabi misralar romantik muhit yaratadi, muhabbatning sokin, ammo chuqur kechinmalarini ifodalaydi.

Faynbergning badiiy uslubi shundayki, u tashqi manzarani ichki hissiyot bilan uyg’unlashtiradi. Musiqa, sharob, shampan ko’piklari, yengil shamol kabi obrazlar orqasida aslida inson qalbidagi ehtiros, iztirob va umidsizlik yashiringan.

Shoir muhabbatni ideal, ammo nohaqiqiy orzu sifatida ham ko’rsatadi. “Ikkimizda hamma narsa bor, faqatgina umid yo’q, xolos” satri — bu sevgi falsafasining markaziy nuqtasidir. Bu yerda muhabbat bor, ammo uning ro’yobga chiqish imkoniyati yo’q. Faynberg sevgi orqali inson ruhidagi ziddiyatlarni ochadi: yurak yaqin, ammo hayot ajratgan; hislar tirik, ammo umid so’ngan. Shu ziddiyatlar she’rning dramatik kuchini hosil qiladi.³

She’rda uchrashuv — bu ikki insonning jismoniy yoki tasodifiy to’qnashuvi emas, balki ruhiy yaqinlashuv, kechmish va hozirning bir nuqtada tutashuvi sifatida talqin etiladi. Faynberg muhabbatni vaqt, masofa va jamiyat chegaralaridan yuksak qo’yadi. Shu jihatdan u muhabbatni abadiylik timsoli, insoniy mavjudlikning ilohiy ma’nosi sifatida ko’rsatadi. Aleksandr Faynbergning lirikasida ayol obrazi ham o’ziga xos tarzda gavdalanadi. U ideal, ruhiy go’zallik timsoli bo’lib, shoirning ichki olamida yorug’lik manbai sifatida mavjud. Ammo bu ayol bilan uchrashuv doimiy baxt emas, balki

² Sohili S. She’rlar to’plami. — Toshkent: “Yangi asr avlodi”, 2021.

Qosimov B. Zamonaviy o‘zbek lirikasida falsafiy yo‘nalishlar. — Toshkent: O‘zMU nashriyoti, 2019.

³ Karimova N. Adabiyot va tuyg’u estetiyesi. — Toshkent: O‘zbekiston faylasuflari jamiyati nashriyoti, 2020.

To‘xtasinov A. Lirik qahramon psixologiyasi. — Samarqand: SamDU nashriyoti, 2018.

vaqtinchalik rohat, orzuga yaqin, lekin unga yetib bo'lmias holatdir. Shu orqali shoir muhabbatni hayotiy, lekin mukammal bo'lmagan tuyg'u sifatida tasvirlaydi. Shoirning muhabbat haqidagi falsafasi Saodat Sohilining lirikasiga ham yaqin. Sohilining she'rlarida ham sevgi — bu inson ruhining iztiroblari, kechinmalari va sadoqati bilan to'la hisdir. Faynberg va Sohil ijodida muhabbat bir-birini to'ldiruvchi ikki qarash sifatida namoyon bo'ladi: biri sevgi orqali iztirobni, ikkinchisi esa iztirob orqali poklanishni ko'rsatadi.

Tahlil natijalariga ko'ra, Faynbergning muhabbat lirikasida quyidagi xususiyatlar ajralib turadi:

1. Ruhii-falsafii qatlamning ustuvorligi – muhabbat hayotiy his emas, balki insoniy borliqning ma'naviy asosi sifatida talqin etiladi.

2. Poetik musiqiylik – she'rda tovush, ritm va obrazlar uyg'unligi orqali his-tuyg'u chuqurlashtiriladi.

3. Tragik romantizm – muhabbat orzusi mavjud, ammo unga erishish imkoni cheklangan.

4. Ayol obrazi ideallashtgan, ammo hayotiy voqelik bilan to'qnash kelganda iztirob manbaiga aylanadi.

5. Umidsizlik va orzu birligi – muhabbat insonni azobga soladi, biroq shu azobning o'zi yashashga sabab bo'ladi.⁴

Umuman olganda, Faynberg ijodida muhabbat inson hayotining eng oliy, eng go'zal va eng og'riqli holati sifatida gavidalanadi. Uning lirikasida sevgi insonni poklaydi, o'zini anglashga, hayot ma'nosini izlashga undaydi. Shu jihatdan Faynberg muhabbatni falsafii va ruhiy jarayon sifatida ko'rsatib, o'zbek adabiyotiga yangi badiii-estetik nafas olib kirgan shoir sifatida e'tirof etiladi.

XULOSA

Aleksandr Faynberg ijodida muhabbat inson qalbining eng nozik va murakkab kechinmalarini ifoda etuvchi markazii mavzu sifatida namoyon bo'ladi. Shoir sevgi orqali inson ruhining tub mohiyatini, ichki ziddiyatlarini va orzularini yoritadi. Uning "Uchrashuv" she'rida muhabbat nafaqat romantik his, balki hayot falsafasi, insonning ma'naviy kamolot sari intilish jarayoni sifatida talqin etiladi. Faynberg uchun muhabbat — bu hayotning mazmunini anglash, o'zini va boshqani kechirish, baxt va iztirob uyg'unligida yashash demakdir. Shoirning poetik uslubida badiii obrazlar, musiqiylik, ramziy ifodalar va ruhiy iztirob birlashib, muhabbatning chuqur falsafii manzarasini yaratadi. Faynberg muhabbatni o'tkinchi tuyg'u emas, balki insonni ma'naviy jihatdan yuksaltiruvchi kuch deb biladi. Uning lirikasida sevgi baxt bilan birga armonni, umid bilan birga iztirobni olib keladi, ammo shu ziddiyatlar orqali inson o'zligini anglaydi.

Demak, Aleksandr Faynberg she'riyatida muhabbat mavzusi faqat his-tuyg'ular tasviri emas, balki ruhiy o'sish, hayot mazmunini izlash va insoniy poklikka erishish

⁴⁴ Ruzikulova M. She'riyatda ruhiy kechinma va badiii ifoda uyg'unligi. — "Adabiyot nazariyasi jurnali", №3, 2022.

Usmonova D. Zamonaviy she'riyatda sevgi falsafasi va poetik obrazlar tizimi. — Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti, 2021.

yo'lini ifodalovchi badiiy-falsafiy hodisa sifatida gavdalanadi. Shoir o'z ijodida sevgi timsoli orqali inson qalbining cheksizligini, uning orzu va iztirob orqali go'zallikka intilishini yuksak poetik mahorat bilan ifodalagan.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Faynberg A. Uchrashuv. — Toshkent: G'afur G'ulom nomidagi adabiyot va san'at nashriyoti, 2020.
2. Sohili S. She'rlar to'plami. — Toshkent: "Yangi asr avlodi", 2021.
3. Qosimov B. Zamonaviy o'zbek lirikasida falsafiy yo'nalishlar. — Toshkent: O'zMU nashriyoti, 2019.
4. Karimova N. Adabiyot va tuyg'u estetiyesi. — Toshkent: O'zbekiston faylasuflari jamiyati nashriyoti, 2020.
5. To'xtasinov A. Lirik qahramon psixologiyasi. — Samarqand: SamDU nashriyoti, 2018.
6. Ruzikulova M. She'riyatda ruhiy kechinma va badiiy ifoda uyg'unligi. — "Adabiyot nazariyasi jurnali", №3, 2022.
7. Usmonova D. Zamonaviy she'riyatda sevgi falsafasi va poetik obrazlar tizimi. — Toshkent: Fan va texnologiya nashriyoti, 2021.
8. www.ziyouz.com — "Aleksandr Faynberg she'riy merosi" rukni ostidagi maqolalar to'plami.